

MINISTERSTVO
ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Odbor štátnej správy ochrany prírody

Bratislava 18.12.2017
Číslo: 9830/2017-6.3

56375/2017

Štátna ochrana prírody SR
Tajovského 28/B
974 01 Banská Bystrica

Vec: Určenie podľa § 29 písm. c) a § 40 ods. 1 zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov

Listom č. ŠOP SR/1890/2017 zo dňa 8.12.2017 ste požiadali Ministerstvo životného prostredia SR, odbor štátnej správy ochrany prírody (ďalej len „ministerstvo“) o určenie podľa § 29 písm. c) a § 40 ods. 1 zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“) v súvislosti s realizáciou aktivít:

- **bezstavovce** – odchyt za účelom zistenia výskytu a identifikácie druhu; v prípade, že nie je možné jednoznačné určenie druhu priamo na mieste aj usmrcovanie jedincov (v rozsahu, ktorý nebude mať za následok zníženie celkovej početnosti populácie druhu; na jednej lokalite max. 10 jedincov z druhu),
- **ryby** – odchyt rýb a zisťovanie druhového zloženia s použitím elektrického agregátu a sieťky,
- **obojživelníky a plazy** – oplocovanie problematických úsekov ciest, prenos jedincov cez pozemné komunikácie alebo transfery na liahniská, zakrývanie znášok, úprava a budovanie liahnisk, odchyt a premiestňovanie z nevhodných priestorov,
- **veľké šelmy:**
 - neinvazívny odber vzoriek (z ulovených jedincov, odber srsti zo stromov a iných plôch, inštalácia prenosných zariadení - fotopascí a pod.), monitoring, stopovanie;
 - imobilizácia jedincov s následným vypustením do voľnej prírody (napr. za účelom odberu vzoriek), za dodržania ostatných právnych predpisov,
 - realizácia ochranného odstrelu jedincov medveďa hnedého – ide o činnosť súvisiacu so zabezpečením starostlivosti o chránený druh živočícha, v prípade ak všetky dovtedy vykonané opatrenia (napr. zabránenie prístupu k odpadkom, plašenie zvukovými a svetelnými efektmi alebo pomocou gumených projektilov) nepriniesli požadovanú zmenu správania a u predmetného jedinca sa stále znižuje plachosť, skracuje sa úniková vzdialenosť, zvyšuje sa denná aktivita, stupňuje sa jeho synantropizácia a stupňuje sa jeho agresivita. Odstrelom jedinca, ktorý má ireverzibilne vtisnuté synantropné správanie sa predchádza riziku naviazania ďalších jedincov z populácie k takému neprirodzenému a nežiadúcemu spôsobu života,
- **vtáky:**
 - kontroly hniezd, odber hniezdného materiálu, inštalovanie kamerového systému, monitoring, opravy a prekládky hniezd v prípade, že sa nachádzajú na nevhodných

- miestach (rušenie, nestabilita, a pod.), rušenie v prirodzenom vývine sledovaním a používaním zvukových nahrávok, krúžkovanie mláďat v hniezdach a odchyt do sietí,
- budovanie, úprava a údržba hniezdných stien, inštalácia umelých hniezdných podložiek a búdok, ich prekládka, odstraňovanie, údržba a úprava,
- orol skalný (*Aquila chrysaetos*) – odoberanie druhých slabších mláďat z voľnej prírody, ich premiestňovanie, dočasné umiestnenie v zajatí a opätovné vypustenie do voľnej prírody,
- **netopiere** (Chiroptera) – riešenie problematiky likvidácie ich úkrytov zatepl'ovaním a úpravou podkrovných priestorov, a realizácia iných manažmentových opatrení na zlepšenie pobytových podmienok druhov,
- **bobor eurázijský** (*Castor fiber*) – ničenie a poškodzovanie bobrích hrádzí a hradov v prípadoch, keď ich výstavbou dochádza k ohrozovaniu iných druhov chránených živočíchov alebo je nimi sám ohrozený, vrátane ich biotopov,
- **všetky druhy chránených živočíchov a vybraných druhov živočíchov** uvedené v prílohách č. 6, 9 a 32 vyhlášky Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 24/2003 Z.z., ktorou sa vykonáva zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“)
 - mapovanie, monitoring, skúmanie jedincov druhov za účelom získania údajov potrebných pre zabezpečenie ich priaznivého stavu ochrany, reportingu pre Európsku komisiu,
 - vykonávanie výskumu osobitne chránených častí prírody a krajiny v zmysle § 56 ods. 2 zákona,
 - monitoring hniezd za účelom vyhlásenia ochranných zón v okolí hniezda vrátane realizácie monitoringu už vyhlásených ochranných zón,
 - vykonávanie rybárskeho práva v záujme zabezpečenia starostlivosti o chránené územiach s piatym stupňom ochrany vo vybraných rybárskych revíroch,
 - vykonávanie správy chránených živočíchov pochádzajúcich z voľnej prírody, ktoré sa stali majetkom štátu podľa § 94 ods. 1 a § 103 ods. 2 zákona a správu živých exemplárov živočíchov pochádzajúcich z voľnej prírody, ktoré sa stali majetkom štátu,
 - realizácia aktivít vyplývajúci zo schválených programov záchrany osobitne chránených častí prírody a krajiny, programov starostlivosti o druhy živočíchov a programov starostlivosti o chránené územie,
 - zber a odoberanie všetkých biologických vzoriek (srst', krv, svalovina, trus, výtery, neoplodnené vajcia, a iné) z jedincov druhov živočíchov za účelom ďalších analýz potrebných pre starostlivosť o druh (genetické analýzy, sledovanie zdravotného stavu a iné),
 - zber, premiestnenie a držba uhynutých jedincov a ich vývojových štádií, ktoré boli nájdené alebo získané v rámci výskumu a iných aktivít, pre účely ďalších analýz, zisťovania vplyvov, ako aj environmentálnej výchovy,
 - odchyt, premiestnenie nájdených chorých, zranených, poškodených, uhynutých alebo náhodne odchytených, usmrtených alebo oslabených jedincov alebo nesamostatných mláďat za účelom ich liečby, starostlivosti o ne a ich opätovné vypustenie do voľnej prírody (vrátane vkladania do hniezd), ak sú schopné samostatne prežiť vo voľnej prírode,
 - odchyt jedincov za účelom zistenia výskytu a biologicko-ekologických charakteristík druhu, ich označovanie (vrátane inštalovania telemetrických vysieláčov) a následné vypustenie do voľnej prírody (príp. premiestnenie na iné vhodné lokality),
 - odchyt, premiestnenie jedincov z miest, kde nemajú vhodné podmienky na prežitie a ich opätovné vypustenie do voľnej prírody, odchyt jedincov a následná manipulácia s nimi pri riešení kolíznych situácií (uviaznutie jedincov a pod.),
 - odchyt, premiestnenie jedincov za účelom chovu a ich reštitúcie do lokalít, ktoré sú ich prirodzeným biotopom,
 - odchyt, premiestnenie jedincov nepôvodných druhov živočíchov, resp. jedincov, ktoré svojim správaním môžu negatívne ovplyvniť ďalšie jedince svojho druhu, príp. iných druhov (choré, synantropné jedince a pod.),
 - držba odchytených živočíchov v zajatí za účelom chovu, starostlivosti o ne a ich vypúšťanie do voľnej prírody, vrátane držby a starostlivosti o trvalo hendikepované živočichy,

- manažment lokalít výskytu chránených druhov živočíchov za účelom zabezpečenia vhodných biotopových podmienok pre výskyt chránených druhov – kosenie, pasenie hospodárskych zvierat, odstraňovanie náletových drevín, iné agrotechnické opatrenia,
- usmrcovanie a odstrel živočíchov, ktoré závažným spôsobom ohrozujú jedince chránených druhov živočíchov, vrátane území s piatym stupňom ochrany,
- **nepôvodné druhy živočíchov** (v zmysle prílohy č. 2 vyhlášky)
Aktivity smerujúce k regulácii zámerného rozširovania nepôvodných druhov, sledovanie výskytu, veľkosti populácií a spôsobu šírenia nepôvodných druhov a odstraňovanie inváznych druhov (podľa § 7 zákona):
 - mapovanie a monitoring nepôvodných druhov,
 - odstraňovanie nepôvodných/inváznych druhov.

Na realizáciu uvedených aktivít budú použité štandardné metódy odchyty živočíchov (napr. bezstavovce – odchyt do sietí, smýkadiel, svetelných pascí; vtáky – odchyt do sietí s následným vypustením; cicavce – odchyt do živolových pascí; ryby – odchyt pomocou agregátu, atď.), pri ktorých nebude dochádzať k ich zraňovaniu alebo úhynu (s výnimkou odôvodnených prípadov uvedených vyššie).

Zo zakázaných metód uvedených vo vyhláške budú používané iba metódy:

- § 9 ods. 1 písm. a) bod 4 vyhlášky - magnetofóny a iné nosiče zvuku, na zistenie výskytu vtákov podľa hlasových prejavov,
- § 9 ods. 1 písm. b) bod 1 vyhlášky - elektrické alebo elektronické prístroje schopné zabíjať alebo omráčiť – budú používané elektrické agregáty na odchyt rýb v súlade s platnou legislatívou.
- **biotopy národného a európskeho významu** (v zmysle prílohy č. 1 vyhlášky)
Aktivity smerujúce k zachovaniu a dosiahnutiu priaznivého stavu, obmedzovanie a regulovanie zásahov, ktoré môžu mať negatívny vplyv na priaznivý stav biotopu, sledovanie výskytu a stavu biotopu (podľa § 6 zákona):
 - realizácia praktickej starostlivosti – kosenie, pasenie, mulčovanie a odstraňovanie (pokosenej) biomasy a náletových drevín, realizácia záchranných transferov a reštitúcií chránených druhov,
 - zriadenie jednoduchých oplôtkov na usmernenie pastvy a nevyhnutných zariadení v súvislosti so zabezpečením organizácie pastvy,
 - realizácia aktivít vyplývajúcich zo schválených programov záchrany osobitne chránených častí prírody a krajiny, programov starostlivosti o druhy rastlín a živočíchov a programov starostlivosti o chránené územia,
 - zakladanie sond na hydrologický monitoring najmä v mokrad'ových biotopoch,
 - zabezpečenie ochrany prirodzeného druhového zloženia ekosystémov,
 - regulácia výskytu nepôvodných/inváznych druhov rastlín,
 - odstraňovanie invázne sa správajúcich drevín (agát biely, jaseň americký a pod.),
 - výrub drevín, pokiaľ to súvisí so zabezpečením priaznivého stavu predmetu ochrany druhu/biotopu,
 - odstraňovanie spadnutých drevín priamo na trasách turistických značených chodníkov (spriechodnenie chodníka),
 - realizácia opatrení na zabránenie šírenia a premnoženia škodcov z chránených území s piatym stupňom ochrany, v ktorých nebola povolená výnimka orgánu štátnej správy ochrany prírody a krajiny na vykonanie náhodnej ťažby, v ochranných pásmach území s piatym stupňom ochrany (vrátane kontroly feromónových lapačov a zberu odchytených jedincov chránených druhov),
 - mapovanie, monitoring, skúmanie biotopov a ich druhov za účelom získania údajov potrebných pre zabezpečenie ich priaznivého stavu ochrany, reportingu pre Európsku komisiu,
 - prelet lietajúceho zariadenia, ktorého výška letu je menšia ako 300 m nad najvyššou prekážkou, napr. dronov, v súvislosti s monitoringom stavu biotopov,

- **nepôvodné druhy rastlín** (v zmysle prílohy č. 2a vyhlášky)
Aktivity smerujúce k regulácii zámerného rozširovania nepôvodných druhov, sledovanie výskytu, veľkosti populácií a spôsobu šírenia nepôvodných druhov a odstraňovanie nepôvodných druhov, ktoré sa samovoľne šíria a vytlačujú pôvodné druhy z ich prirodzených biotopov a znižujú biologickú rozmanitosť (podľa § 7b zákona):
 - mapovanie a monitoring inváznych druhov rastlín,
 - odstraňovanie nepôvodných/inváznych druhov rastlín.
- **chránené rastliny** (v zmysle prílohy č. 5 vyhlášky)
Aktivity smerujúce k zachovaniu a dosiahnutiu priaznivého stavu, obmedzovanie a regulovanie zásahov, ktoré môžu mať negatívny vplyv na priaznivý stav druhu, sledovanie výskytu a stavu druhu; za týmto účelom môže ísť aj o trhanie, zber, rezanie, vykopávanie, držbu a prepravovanie chráneného druhu (podľa § 34 zákona):
 - realizácia aktivít vyplývajúcich zo schválených programov záchrany osobitne chránených častí prírody a krajiny, programov starostlivosti o druhy rastlín a programov starostlivosti o chránené územia,
 - kosenie, pasenie, mulčovanie a odstraňovanie (pokosenej) biomasy a náletových drevín,
 - realizácia záchranných transferov a reštitúcií chránených druhov,
 - zabezpečenie ochrany prirodzeného druhového zloženia ekosystémov,
 - regulácia výskytu nepôvodných/inváznych druhov rastlín,
 - odstraňovanie invázne sa správajúcich drevín (agát biely, jaseň americký a pod.),
 - výrub drevín, pokiaľ to súvisí so zabezpečením priaznivého stavu predmetu ochrany druhu/biotopu,
 - mapovanie, monitoring, skúmanie jedincov druhov za účelom získania údajov potrebných pre zabezpečenie ich priaznivého stavu ochrany, reportingu pre Európsku komisiu,
 - zriadenie jednoduchých oplôtkov na ochranu biotopov a druhov, pokiaľ je riziko ich poškodzovania (napr. prehánanie dobytkom v okolí, typ manažmentu rizikový pre malé populácie niektorých druhov a pod.),
 - odber diaspór *in situ* bez narušenia stability populácie, ak ide o zabezpečenie zdroja materiálu pre kultiváciu *ex situ* ako súčasť štúdia biológie druhu, alebo stratégie posilnenia populácie, či repatriácie. Realizácia posilnenia populácie, či repatriácie jedincov ohrozených druhov kultivovaných z odobratých diaspór.

Použité metódy na zabezpečenie ochrany a starostlivosti o chránené rastliny a biotopy európskeho a národného významu:

Kosenie, pasenie a mulčovanie sa bude vykonávať len na nelesných biotopoch podľa zaťaženia, ktoré vyžaduje konkrétny biotop (napr. v zmysle niektorých agro-environmentálnych schém programu rozvoja vidieka). Počíta sa aj s obnovným manažmentom, kedy je potrebné jednorazovo odstrániť sukcesné dreviny z nelesných biotopov, príp. pomulčovať.

Transfery chránených druhov sú nutné v dôsledku ich bezprostredného ohrozenia (napr. výstavbou, realizáciou banskej činnosti, rozširovaním komunikácií a pod.) alebo potreby posilnenia jestvujúcich populácií a reštitúcie pre ich návrat do pôvodných biotopov. Tieto aktivity budú vykonávané čo najšetrnejším spôsobom (minimálny zásah do vegetačného krytu). Transfer rastlín bude vykonávaný v čase mimo kvitnutia, teda na konci vegetačného obdobia alebo na začiatku (na jeseň resp. na jar). Môže sa jednať o prenos celých rastlín alebo ich častí (diaspór), ktoré budú umiestňované na lokality, kde je predpoklad ich ujatia a dlhodobého prežívania. V prípade záchranných transferov budú premiestnené všetky jedince (diaspóry), v prípade reštitúcií len nevyhnutný počet jedincov (diaspór) tak, aby sa neohrozila jestvujúca populácia. Transfer bude realizovaný vykopávaním (zberom) a následným zasadením (zasiatím) na pripravenú lokalitu.

O spôsoboch **odstraňovania nepôvodných druhov** rastlín rozhodujú najmä spôsoby ich rozmnožovania (vegetatívne, generatívne, alebo obojaké), početnosť na lokalite (výskyt jednotlivý, skupinový, masový, monokultúra), charakter a situovanie stanovišťa (najmä rovina, svah, blízkosť toku, typ pozemku), ohrozenosť a veľkosť lokality ako i ďalšie biologické vlastnosti druhu. Z mechanických metód sa bude využívať najmä vytrhávanie, vykopávanie, sekanie, orezávanie a orezávanie súplodí. Pri veľkoplošnom rozšírení sa bude využívať kombinácia mechanickej

a chemickej metódy. Chemická metóda sa bude využívať hlavne na odstraňovanie regenerujúcich sa rastlín po ich mechanickom ničení počas vegetačného obdobia (od jari do jesene). Pri uplatňovaní chemickej metódy sa počíta výlučne s aplikáciou herbicídnych prípravkov, ktoré minimálne zaťažujú životné prostredie.

Zber rastlín na determináciu druhov sa bude uskutočňovať len v nevyhnutných prípadoch, keď pôjde o problematický taxón (max. 3 jedince z jednej lokality). Nazbieraný rastlinný materiál bude uložený buď na príslušnej organizačnej zložke ŠOP SR, v prírodovednom múzeu alebo na Botanickom ústave SAV.

Pri **monitoringu a výskume** biológie a ekológie druhov, monitoringu biotopov a vhodných manažmentových postupoch pri starostlivosti o biotopy sa počíta so zakladaním trvalých monitorovacích plôch, zakladaním porovnávacích plôch (napr. overovanie vplyvu pasenia) a pod.

- **Územná ochrana**

- = označovanie chránených území tabuľami s osobitným označením (informačné tabule, grafické tabule = piktogramy, informačné panely).

Ministerstvo podľa § 29 písm. e), § 40 ods. 1 zákona určuje, že uvedené aktivity

- sú činnosťami preukázateľne nevyhnutnými na zabezpečenie starostlivosti o chránené územia a ich ochranné pásma,
- sú potrebné na zabezpečenie starostlivosti o chránené druhy, vybrané druhy rastlín, vybrané druhy živočíchov a ich biotopy.

Toto určenie nenahrádza povolenia a súhlasy potrebné podľa iných právnych predpisov.

Uvedené činnosti budú realizované zamestnancami ŠOP SR a jej organizačných zložiek, ako aj inými osobami a subjektmi pod dohľadom ŠOP SR v zmysle osobitných zmluvných a dohodových vzťahov, kde budú určené ďalšie podmienky. Činnosti budú realizované na území celého Slovenska. O realizácii uvedených aktivít, najmä o počte odchytených jedincov chránených druhov živočíchov z voľnej prírody vrátane miesta a času ich odchyty a spôsobe naloženia s nimi bude ŠOP SR každoročne informovať ministerstvo.

Toto určenie platí od 1. januára 2018 do 31. decembra 2019.

S pozdravom